

ISSN: 2651-4451 • e-ISSN: 2651-446X

Türk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi

2019 30(3)199-205

Suat EREL, PhD, PT¹
Emel TAŞVURAN HORATA, MSc, PT²
Uğur CAVLAK, PhD, PT³
Murat Ali ÇINAR, PT⁴
Melda SOYSAL TOMRUK, PhD, PT⁵
Zekiye İpek KATIRCI KIRMACI, MSc, PT⁶
Baran YOSMAOĞLU, PhD, PT⁷
Ferdî BAŞKURT, PhD, PT⁸
Çiğdem AYHAN, PhD, PT⁹
Arzu RAZAK ÖZDİNÇLER, PhD, PT¹⁰
İpek YELDAN, PhD, PT¹¹
Feryal SUBAŞI, PhD, PT¹²
Z. Candan ALGÜN, PhD, PT¹³

- 1 Pamukkale University, School of Physiotherapy and Rehabilitation, Denizli, Turkey.
- 2 Afyonkarahisar Health Sciences University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Afyonkarahisar, Turkey.
- 3 European Lefke University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Lefke, Cyprus.
- 4 Hasan Kalyoncu University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Gaziantep, Turkey.
- 5 Dokuz Eylül University, School of Physiotherapy and Rehabilitation, İzmir, Turkey.
- 6 SANKO University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Gaziantep, Turkey.
- 7 Başkent University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Ankara, Turkey.
- 8 Süleyman Demirel University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Isparta, Turkey.
- 9 Hacettepe University, Faculty of Physical Therapy and Rehabilitation, Ankara, Turkey.
- 10 Biruni University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey.
- 11 İstanbul University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey.
- 12 Yeditepe University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey.
- 13 Medipol University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, İstanbul, Turkey.

İletişim (Correspondence):

Suat EREL, PhD, PT
Pamukkale University, School of Physiotherapy and Rehabilitation,
A Blok, 20070, Kinikli, Denizli, Turkey, Phone:+90-258-296 4246
E-mail: fztarel@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7076-7651

Emel TAŞVURAN HORATA
E-Mail:ethorata@gmail.com - ORCID:0000-0002-2471-3713

Uğur CAVLAK
E-Mail: ucavlak@pau.edu.tr - ORCID:0000-0002-5290-9107

Murat Ali ÇINAR
E-Mail: muratali.cinar@hku.edu.tr - ORCID:0000-0003-2122-3759

Melda SOYSAL TOMRUK
E-Mail: melda.soysal@deu.edu.tr - ORCID: 0000-0003-2773-5536

Zekiye İpek KATIRCI KIRMACI
E-Mail: ikirmaci@sanko.edu.tr - ORCID: 0000-0001-7225-5123

Baran YOSMAOĞLU
E-Mail: hayribaran@baskent.edu.tr - ORCID: 0000-0001-7356-8500

Ferdî BAŞKURT
E-Mail: ferdibaskurt77@gmail.com - ORCID: 0000-0002-8997-4172

Çiğdem AYHAN
E-Mail: cayhan@hacettepe.edu.tr - ORCID: 0000-0002-4555-4563

Arzu Razak ÖZDİNÇLER
E-Mail: arzuozdincler@gmail.com - ORCID: 0000-0003-1783-3992

İpek YELDAN
E-Mail: ipekyeldan@gmail.com - ORCID: 0000-0002-6344-4157

Feryal SUBAŞI
E-Mail: feryal.subasi@yeditepe.edu.tr - ORCID:0000-0003-0723-0186

Z. Candan ALGÜN
E-Mail: calgun@medipol.edu.tr - ORCID: 0000-0002-2476-6567

Geliş Tarihi: 24.09.2018 (Received)
Kabul Tarihi: 20.02.2019 (Accepted)

TÜRKİYE’DE LİSANS EĞİTİMİ VEREN FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON OKULLARINDAKİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

ÖZ

Amaç: Mesleki farkındalık, o mesleğin yeterlilikleri, meslekle ilgili yasa ve yönetmelikler, görev ve sorumluluklarla ilgili önbilgi sahibi olmayı gerektirir. Bireysel istek her zaman insanların mesleğini tam olarak belirleyememektedir. Literatürde, ülkemizdeki fizyoterapi ve rehabilitasyon okullarındaki son sınıf öğrencilerinin mesleki farkındalık düzeyi kapsamlı bir şekilde değerlendirilmemiştir. Çalışmanın amacı, bu okullardaki son sınıf öğrencilerinin mesleki farkındalık düzeylerini değerlendirmek ve bölümü istekleri doğrultusunda tercih eden öğrencilerle, bölümü istemeden tercih eden öğrencilerin mesleki farkındalık düzeylerini karşılaştırmaktır.

Yöntem: Bu çalışma için, Türkiye’deki 10 üniversite örneklem olarak seçildi. Katılımcılara mesleki farkındalıkla ilgili 10 sorudan oluşan bir anket uygulandı. Tanımlayıcı istatistikler hesaplandı. Öğrencilerin mesleki farkındalık düzeylerinin karşılaştırılmasında Ki-kare testi kullanıldı.

Sonuçlar: Çalışmamıza 850 fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü son sınıf öğrencisi katıldı. Soruların % 71,19’una doğru cevap verildi. Katılımcıların % 77,29’unun bölümü isteyerek tercih ettiği belirlendi. Bölümü isteyerek tercih edenler ile istemediği halde tercih edenler arasında mesleki farkındalık açısından fark bulunmadı (p>0,05).

Tartışma: Bu çalışmada son sınıf fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin çoğunda mesleki farkındalığın iyi düzeyde olduğu görüldü. Ancak bazı okullardaki mesleki farkındalık düzeyi orta seviyedeydi. Bu okullarda mesleki farkındalık düzeylerinin artırılması için seminerler ve söyleşiler gibi faaliyetlerin yapılmasının faydalı olacağını düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Eğitim; Fizyoterapi; Mesleki; Öğrenciler.

AN ASSESSMENT OF PROFESSIONAL AWARENESS OF SENIOR UNDERGRADUATE STUDENTS IN PHYSIOTHERAPY AND REHABILITATION SCHOOLS IN TURKEY

ORIGINAL ARTICLE

ABSTRACT

Purpose: Professional awareness requires knowledge of the competencies of the profession, occupational laws and regulations, duties and responsibilities. Individual demand cannot always determine the profession of people. In the literature, level of professional awareness of senior students in physiotherapy and rehabilitation schools in Turkey has not been extensively assessed. The aim of the study was to evaluate level of professional awareness of senior grade students, and to compare professional awareness between the students who prefer the department on their willingness and the students who prefer the department unwillingly.

Methods: For this study, 10 universities were selected to be as samples in Turkey. A 10-item survey was applied to the participants about professional awareness. The descriptive statistics were given. Chi-Square test was used to compare the students' professional awareness levels.

Results: The 850 senior students from physiotherapy and rehabilitation participated in the study. The 71.19% of the questions were answered correctly. It was detected that 77.29% of the participants preferred due to their wish. There was no difference in terms of professional awareness among those who preferred the department whether based on their wish and not (p>0.05).

Conclusion: In this study, it was seen that most of the last year physiotherapy and rehabilitation students had good professional awareness. However, level of professional awareness in some schools was moderate. We thought that it would be beneficial to accomplish activities such as seminars and interviews for increasing the levels of professional awareness in these schools.

Key Words: Education; Physiotherapy; Professional; Students.

GİRİŞ

Meslek, bireylerin hayatını kazanmak için yaptığı kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi, becerilere dayalı etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir. Meslek kişinin kimliğinin en önemli kaynağı olup, onun etraftan saygı görmesine, başkaları ile ilişki kurmasına, toplumda bir yer edinmesine ve işe yaradığı duygusunu yaşamasına olanak veren bir etkinlik alanıdır (1,2). Meslek seçimi bireyin yaşam biçimini şekillendirecek en önemli tercihlerden bir tanesidir. Bu nedenle başarılı olmak için bireyler, meslek seçerken ilgilerini ve isteklerini dikkate alarak karar vermelidirler. Bireyler kendi kişisel ilgi alanlarını ve beceri seviyelerini göz önünde bulundurarak tercih yaparlarsa, hem mesleki eğitimlerini üst seviyelere çıkarabileceklerdir; hem de ileriki meslek yaşantılarında daha başarılı olabileceklerdir (3).

Yeni mezunlardan, klinik becerilerle birlikte, takımın bir parçası olarak kendi inisiyatifleri doğrultusunda, gelişimi ile ilgili yaşam boyu öğrenmeyi benimseyen, düşünüp yorum yapma ve bu doğrultuda uygun karar verebilme yeteneği olan bir fizyoterapist olmaları beklenmektedir. Hem eğitimciler, hem de gelecekteki işverenler mezun olacak öğrencilerin mesleklerinde başarılı olabilmelerini sağlayan eğitim müfredatlarını önemsemektedir. Eğitimin olumlu sonuçları ancak öğrencilerin seçtikleri mesleğin değerleri, tutumları ve inançları doğrultusunda sosyalleşmesi ve meslek kariyerine olan bağlılığı sayesinde elde edilebilir (4). Mesleki farkındalık, o mesleğin yeterlilikleri, iletişimde olunacak hedef gruplar, meslekle ilgili yasa ve yönetmelikler, görev ve sorumluluklar ve mesleki duyarlılık gibi kavramlar konusunda önbilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Özellikle sağlık alanındaki mesleklerdeki farkındalığın sağlanması bireylerin mutluluğu ve ekonomik verimliliği gibi durumlar düşünüldüğünde büyük önem arz etmektedir (5).

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon farklı nedenlere bağlı olarak gelişen fonksiyonel kayıp ve fiziksel yetersizlikte günlük yaşamda kişinin tekrar bağımsız olması ve yaşam kalitesinin artırılması için kanıt dayalı tedavi yöntemlerinin uygulandığı bir sağlık bilim dalıdır. Dünya Fizik Tedavi Konfederasyonu’na (WCPT) göre, fizyoterapistler insanların maksimum hareket ve fonksiyonel yeteneklerini geliştirmeyi,

korumayı ve restore etmeyi sağlayan sağlık profesyonelleridir. Bu amaçla insan hayatının herhangi bir evresinde, hareket ve fonksiyonu tehdit eden yaşlanma, yaralanma, hastalık, bozukluk veya çevresel faktörlerin varlığında insanlara sağlık hizmeti sunarak yardımcı olurlar (6).

Türkiye’de ilk Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon okulunun 1961 yılında Hacettepe Üniversitesinde açılması ile ‘fizyoterapist’ mesleğinin ilk adımları atılmıştır. Günümüzde özel üniversiteler de dahil olmak üzere toplamda 67 üniversitede fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü bulunmakta ve her yıl yaklaşık 9000 fizyoterapist mezun olmaktadır (7). Türkiye’deki fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümleri, yüksekokullarda veya fakültelerde dört yıllık lisans eğitimi vermektedirler. Bu bölümde okuyan öğrencilerin eğitim programlarında bölüm ve meslekle ilgili konuların detaylı olarak anlatıldığı bir ders (Örneğin, Hacettepe Üniversitesi’nde Fizyoterapi ve Rehabilitasyona Giriş dersi) yer almaktadır. Bu ders, her okulda farklı isimler altında verilmektedir. Ancak ders içerikleri birbirleri ile uyumludur. Bu dersin amacı, öğrenciye bölümün tanıtılması ve mesleki farkındalığın geliştirilmesidir. Literatüre bakıldığında, ülkemizde fizyoterapi ve rehabilitasyon okullarındaki son sınıf öğrencilerinde mesleki farkındalık düzeyinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmediği görülmüştür.. Yapılan çalışmalar hep tek okul veya bölüm seviyesinde kalmıştır (5,8,9).

Birey, beceri, ilgi ve istekleri doğrultusunda meslek olarak seçtiği alanda başarılı, verimli ve mutlu olur (2). Bireysel istek veya beceriler her durumda insanların mesleğini veya bu yöndeki tercihini tam olarak belirleyememektedir (10). Öhman ve ark.’a göre (2002) öğrenciler, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümünü seçerken altı faktörden etkilenmektedir. Bunlardan seçimlerini en çok etkileyen faktör, iş olanağı ve iyi bir maaş kazanma potansiyelinin olmasıdır. Diğerleri ise, mesleğe karşı pozitif algılarının olması, mesleğin ilgi çekici yönlerinin olması, diğer insanlara yardım etme isteği ve spor yaralanmalarına ilgi duymalarıdır (11). Bir mesleğe ilgi duymanın ve onun değerlerine gönülden bağlı olmanın mesleki farkındalığı artıracak inancındayız. Bu nedenle çalışmamızın birincil amacı, Türkiye’deki

Tablo 1: Anket Soruları.

Soru	Anket Soruları	Cevaplar
1	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'ne kendi isteğiniz doğrultusunda mı kayıt yaptırınız	a. Evet b. Hayır
2	Sağlık Bakanlığı tarafından mesleğimize yönelik olarak en son çıkarılan yönetmelik hangi tarihte yayınlanmıştır?	a. 2012 b. 2011 c. 2014 d. 2010
3	Uluslararası Fizyoterapistler Günü hangi tarihte kutlanır?	a. 8 Eylül b. 18 Nisan c. 22 Eylül d. 12 Aralık
4	Ulusal Fizyoterapistler Günü hangi tarihte kutlanır?	a. 8 Nisan b. 20 Nisan c. 30 Eylül d. 25 Aralık
5	Türkiye Fizyoterapistler Derneği hangi kuruluşa üyedir?	a. American Physical Therapy Association b. World Confederation for Physical Therapy c. European Network of Physiotherapy in Higher Education d. Australian Physiotherapy Association
6	Türkiye'de ilk Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon okulu nerede kurulmuştur?	a. İstanbul b. Ankara c. İzmir d. Denizli
7	Okulunuz kaç yılında kurulmuştur?	a. Anketin uygulandığı okula göre cevap şıkkı değişmektedir b. 2000 c. 1998 d. 1994
8	I. Akademik Lisanüstü Eğitim II. YDS/YÖKDİL III. Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) IV. Yazılı veya sözlü bilim sınavı Fizyoterapi ve Rehabilitasyon alanında yüksek lisans ve doktora yapmak için gerekli koşullar nelerdir?	a. I, II b. I, II, III c. I, II ve IV d. I, II, III ve IV
9	Sağlık Bakanlığı tarafından en son yayınlanan yönetmeliğe göre, fizyoterapistler hekim gruplarının hangisinin teşhis ve tedavi için yönlendirmesine bağlı olarak hastaların hareket ve fiziksel fonksiyon bozukluklarının ortadan kaldırılması veya iyileştirilmesi amacıyla gerekli uygulamaları yapar?	a. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzman Tabibi b. Uzmanlık eğitimleri sırasında Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon rotasyonu yapmış uzman tabip c. Uzmanlık sonrasında ilgili dalın rotasyon süresi kadar Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Eğitimi almış uzman tabip d. Hepsi
10	Okuluza hangi yolla kayıt yaptırınız?	a. ÖSYM sınavı b. Yatay Geçiş c. Dikey Geçiş d. Merkezi Puanla Yatay Geçiş e. Mevlana f. Farabi g. Erasmus h. Özel/Misafir Öğrenci

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde okuyan son sınıf öğrencilerinin, çalışmaya başlamadan önceki mesleki farkındalık düzeylerini değerlendirmektir. Çalışmamızın ikincil amacı ise, bu bölümü isteyerek tercih eden öğrenciler ile istemediği halde tercih eden öğrenciler arasındaki mesleki farkındalık düzeyleri arasında farklılık olup olmadığını araştırmaktır.

YÖNTEM

Bu çalışma için Türkiye'de Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nü temsil edebilecek beş farklı coğrafik bölgeden 10 üniversite (Başkent Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Medipol Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Sanko Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi) seçildi. Çalışmaya, Pamukkale Üniversitesi Girişimsel

Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 05-12-2017 tarih ve 16 sayılı kurul toplantısında (Sayı:60116787-020/81499) etik onay verildi. Anket katılımcılara uygulanmadan önce, her katılımcıdan yazılı aydınlatılmış onam alındı. Çalışma Mart-Mayıs 2018 tarihleri arasında yapıldı.

Çalışmaya Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümlerinde okuyan toplam 850 son sınıf öğrencisi dâhil edildi. Değerlendirme formunda öğrencilere 10 soru yöneltildi. Değerlendirme formu oluşturulurken Özdiñler ve ark.'ın çalışmalarında kullandıkları sorulardan ve Türkiye Fizyoterapistler Derneği'nin resmi sitesinde yer alan bilgilerden yararlanıldı (7,8). Fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü açısından önemli olduğu düşünülen bilgiler soru haline getirildi. Birinci soruda "Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümüne isteyerek mi kayıt yaptırınız?" diye soruldu. Onuncu soruda ise,

Tablo 2: Öğrencilerin Demografik Verileri.

Üniversite	Katılımcı Sayısı	Yaş (yıl)	Cinsiyet	Boy (cm)	Vücut Ağırlığı (kg)
	n (%)	$\bar{X}\pm SS$	(K/E)	$\bar{X}\pm SS$	$\bar{X}\pm SS$
Başkent Üniversitesi	58 (6,82)	22,67±1,28	53/5	167,87±7,26	61,08±10,34
Dokuz Eylül Üniversitesi	100 (11,76)	23,32±2,12	66/34	170,03±8,81	65,18±13,45
Hacettepe Üniversitesi	96 (11,29)	22,39±1,18	68/28	167,17±8,01	62,58±11,49
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	70 (8,23)	23,08±1,98	43/27	169,64±8,55	65,51±13,12
İstanbul Üniversitesi	98 (11,52)	23,09±2,07	66/32	169,46±8,22	64,18±11,11
Medipol Üniversitesi	115 (13,52)	22,45±1,01	83/32	169,27±7,95	63,30±11,47
Pamukkale Üniversitesi	99 (11,64)	23,31±1,34	54/45	169,45±9,60	66,80±15,21
Sanko Üniversitesi	57 (6,70)	22,45±0,80	40/17	167,40±7,34	65,73±13,69
Süleyman Demirel Üniversitesi	96 (11,29)	22,28±1,00	68/28	167,50±8,05	61,43±10,68
Yeditepe Üniversitesi	61 (7,17)	22,95±1,02	43/18	169,44±7,67	61,55±12,66
Toplam	850 (100,00)	22,80±1,52	584/266	168,79±8,28	63,81±12,40

K: Kadın, E: Erkek.

okullarına kayıt yaptırmaya yolu (üniversite giriş sınavı, yatay geçiş, dikey geçiş vb.) soruldu. Kalan sekiz soruda ise, mesleki farkındalık değerlendirildi. Yedinci sorunun (Okulunuz kaç yılında kuruldu?) cevap seçenekleri her okula göre düzenlendi. Mesleki farkındalığa yönelik sorulan sekiz soru için dört cevap seçeneği sunuldu. Anketteki sorular Tablo 1’de gösterilmektedir.

Anketler katılımcılara dördüncü sınıf koordinatör öğretim üyesi tarafından toplu olarak ve eş zamanlı uygulandı. Katılımcılara anketi tamamlayabilmeleri için 10 dakika süre verildi. Gözetmenler aracılığı ile katılımcıların birbirinden etkilenmeleri engellendi.

İstatistiksel Analiz

Çalışmanın istatistiksel analizi Windows için IBM SPSS Statistics yazılımı (Versiyon 22.0, IBM Corp. Armonk, New York, ABD) kullanılarak yapıldı. Anket sorularına verilen doğru cevapların tanımlayıcı istatistikleri ortalama±standart sapma ($\bar{X}\pm SS$), frekans ve yüzde olarak verildi. Bölümü isteyerek tercih edenler ile istemediği halde tercih eden grupları karşılaştırmak için Ki-kare testi kullanıldı. Yanılma olasılığı $p<0,05$ olarak kabul edildi (12).

SONUÇLAR

Çalışmaya katılan 850 son sınıf öğrencisine ait demografik veriler Tablo 2’de sunulmuştur. Katılımcıların % 78,58’inin (n=668) ÖSYM, %

9,41’inin (n=80) yatay geçiş, % 3,52’sinin (n=30) dikey geçiş, % 2,47’sinin (n=21) merkezi puanla yatay geçiş, % 4,23’ünün (n=36) özel/misafir öğrenci olarak ve % 1,76’sinin (n=15) diğer yollar (Mevlana, Farabi veya Erasmus değişim programları) aracılığı ile bölüme geldiği belirlendi. Üniversiteler bazında öğrencilerin sorulara verdikleri doğru cevap yüzdeleri Şekil 1’de gösterilmiştir.

Üniversiteler arasında mesleki farkındalık anketinde en fazla soruya doğru yanıt veren üniversite Hacettepe Üniversitesi oldu (% 80,98). Ankette en fazla doğru yanıtlanan sorunun, % 92,23 (n=784) ile “Uluslararası Fizyoterapistler Günü hangi tarihte kutlanır” sorusu olduğu belirlendi. Katılımcılar toplamda 4841 (% 71,19) soruya doğru yanıt (katılımcı sayısı×doğru yanıt sayısı) verdi. Katılımcıların % 77,29’unun (n=657) bölümü isteyerek tercih ettiği belirlendi. Bölümü isteyerek tercih edenler ile istemediği halde tercih edenler arasında mesleki farkındalık açısından fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

Bu çalışmadan elde ettiğimiz sonuçlara göre, öğrenciler soruların çoğuna doğru cevap verdi. Öğrenciler arasında bölümü isteyerek tercih edenler ile istemediği halde tercih edenler arasında mesleki farkındalık açısından bir fark bulunmadı.

Mesleğimize yönelik olarak en son çıkarılan

Tablo 3: Bölümü İsteyerek Tercih Edenler ile İstemediği Halde Tercih Edenlerin Sorulara Verdikleri Doğru Cevap Açısından Karşılaştırılması.

Sorular	İsteyerek Kayıt Olanlar	İstemeyerek Kayıt Olanlar	p
	n (%)	n (%)	
2. soru (Yönetmelik Tarihi)	321 (48,85)	85 (44,04)	0,130
3. soru (Uluslararası Fizyoterapistler Günü)	605 (92,08)	179 (92,74)	0,807
4. soru (Ulusal Fizyoterapistler Günü)	531 (80,82)	150 (77,72)	0,217
5. soru (Türkiye Fizyoterapi Derneği'nin WCPT üyeliği)	394 (69,96)	119 (61,65)	0,257
6. soru (Türkiye'deki İlk Fizyoterapi Okulu)	600 (91,32)	177 (91,70)	0,839
7. soru (Bölüm Kuruluş Yılı)	374 (56,92)	110 (56,99)	0,855
8. soru (Yüksek Lisans ve Doktora Koşulları)	429 (65,29)	129 (66,83)	0,368
9. soru (Hekim Grubu)	424 (64,53)	114 (59,06)	0,189

p>0,05. Ki-Kare testi.

yönetmelik ile ilişkili olarak sorulan sorulardan elde ettiğimiz sonuç, öğrencilerin mesleğimize yönelik çıkarılan yönetmeliğin tarihi ile ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıklarını, daha çok içeriği ile ilgilendiklerini göstermektedir. Özdiñler ve ark.'ın ve Taşvuran Horata ve Erel'in yaptıkları çalışmalarda yönetmeliğin içeriği ile ilgili olan soruya son sınıf öğrencileri çalışmamıza benzer oranlarda doğru yanıt vermişlerdir (8,9). Günümüzde fizyoterapi ile ilgili mesleki sorunların gazete, televizyon ve sosyal medya gibi iletişim organlarında sürekli güncelliğini koruması ve genellikle bu alanlarda yönetmeliğin içeriği ile ilgili tartışmalara yer verilmesi bu beklenen sonucu doğurmaktadır.

Katılımcıların okulları ile ilgili soruya genel olarak doğru yanıt verdikleri görüldü. Okula yönelik olumlu tutumlar geliştirmek, özellikle eğitimin bilişsel ve duyuşsal çıktıları üzerindeki etkisi nedeni ile önemlidir. Öğrencilerin okullarına yönelik sahip olmaları örtük olarak beklenen önemli duyuşsal özelliklerden biride "okula bağlılık veya okula aidiyet duygusudur" (13). Katılımcıların bir yere bağlanma ve aidiyet duygusu nedeni ile okulları ile ilgili sorulara genellikle doğru yanıt verdiklerini düşünmekteyiz. Ancak, Özdiñler ve ark.'nın çalışmasına göre öğrencilerin yıllar içinde okullarına karşı duyarlılığının azaldığını görmekteyiz. Ayrıca öğrencilerin lisansüstü eğitim hakkındaki farkındalık düzeyleri, Özdiñler ve ark. ve Taşvuran Horata ve Erel'in yaptıkları çalışmalarla örtüşmemektedir (8,9). Bu durumun her geçen yıl öğrenci

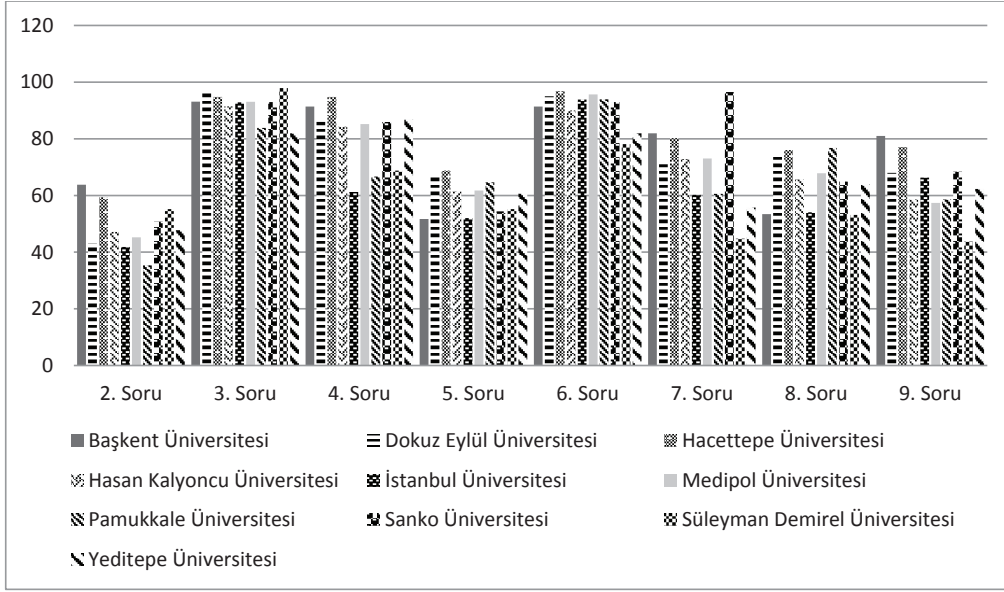
profilinde meydana gelen olumsuz değişimden (mesleğe ilgilinin ve öğrenme isteğinin azalması, mesleki tatminsizlik vb.) kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz.

Çalışmamızda öğrencilerin en yüksek yüzde ile doğru cevapladığı üç soru sırası ile uluslararası fizyoterapistler günü (% 92,23), ilk fizyoterapi ve rehabilitasyon okulunun hangi şehirde kurulduğu (% 91,41) ve ulusal fizyoterapistler günü (% 80,11) sorularıdır. Ulusal ve uluslararası fizyoterapistler günü her yıl yapılan etkinlikler ile kutlanmaktadır. Her yıl bu günlerin kutlanıyor olması bilgilerin güncel kalmasını sağlamaktadır. Ayrıca sağlık alanında Hacettepe Üniversitesi'nin Türkiye'de öncü bir üniversite olduğunun bilinmesi, ilk fizyoterapi ve rehabilitasyon okulunun nerede kurulduğuna yönelik soruya verilen doğru cevap yüzdesinin fazla olmasını açıklayabilir. Taşvuran Horata ve Erel'in elde ettikleri sonuçlar da çalışmamızda elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir (9).

Çalışmamızda Türkiye Fizyoterapistler Derneği'ne yönelik olarak sorulan sorunun doğru cevap yüzdesinin diğer sorulara göre daha düşük olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, uluslararası konular ile ilgili bilgi düzeyi eksikliği ve konu ile ilgili merak eksikliği olabileceğini düşünmekteyiz.

Meslek seçimi konusunda ideal olan bireyin özel ilgi ve becerileri doğrultusunda meslek seçmesidir. Günümüzde bireylerin gelecekle ilgili kaygıları, onların ileriye güvenle bakmasını engellediği ve meslek seçimini etkilediği, girdikleri dallardan

Şekil 1: Üniversiteler Bazında Öğrencilerin Sorulara Verdikleri Doğru Cevap Yüzdeleri.

memnun olmadıkları ve memnuniyetsizliğin mezuniyet sonrası da devam ettiği gözlenmektedir (2). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin üniversite ve meslek seçimi ile ilgili tercihlerinde etkili olan faktörlerin araştırıldığı bir çalışmada, öğrencilerin tekrar sınava girdiklerinde aynı tercihi yapma durumunda fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin ancak % 24’ünün tekrar aynı tercihi yapacağı görülmüştür (14). Öhman ve ark.’nın (2002) Kanada’da fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü okuyan öğrenciler üzerinde yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin bu bölümü tercih etme nedeni, daha iyi bir iş bulma imkanı ve daha fazla maaş kazanma potansiyelinin olması olarak ifade edilmiştir (11). Kunduracılar ve ark. çalışmalarında fizyoterapi öğrencilerinin bu bölümü tercih etmede, en çok iş bulma potansiyelinin olması ve öğrencinin ilgi alanı olmasının etkilediğini belirtmiştir (5). Gotlib ve ark. Avrupa fizyoterapi öğrencilerinin seçtikleri kariyerlerine yönelik tutumlarını araştırdığı çalışmada, fizyoterapiye olan ilginin, öğrencilerin fizyoterapi bölümünü tercih etmenin başlıca nedeni olduğunu göstermiştir (15). Benzer şekilde çalışmamızda öğrencilerin bu bölümü ilgi alanı olduğu için isteyerek tercih ettiklerini görmekteyiz. Ayrıca çalışmamızda isteyerek bu bölümü tercih edenlerle istemediği halde tercih edenler arasında mesleki farkındalık açısından bir fark bulunmadı. İki grup arasında fark çıkmamasının

üç temel sebebinin olabileceğini düşünmekteyiz. Birincisi, her iki grubunda mesleki farkındalığa yönelik ders almış olması; ikincisi, istemediği halde kayıt yaptıran öğrencilerin bir kısmının tekrar tercih yaparak bölüm değiştirmiş olmaları ve üçüncü olarak geriye kalanların da ileriki yıllarda bölümlerine olan ilgilerinin artması olabilir.

Çalışmamızın en güçlü yanı bu alanda literatürde yapılmış çalışmalar içinde en yüksek sayıda örneklem büyüklüğüne sahip olmasıdır. Ayrıca fizyoterapi öğrencilerinin mesleki farkındalık düzeyini çok merkezli olarak değerlendirmesi açısından Türkiye’de alanında yapılmış tek çalışmadır.

İstemedikleri halde okula kayıt yaptıran öğrencilere okula başladıktan sonra ileriki yıllarda mesleğe karşı olan ilgilerinin artıp artmadığının ve mesleki otonomi, sorumluluk, güçlü lisans eğitiminin ve toplumsal görüşlerin mesleki farkındalık tercihindeki etkilerinin değerlendirilmemesi ayrıca yasal düzenlemeler ile ilgili soru kapsamının sınırlı olması çalışmamızın limitasyonlarıdır.

Ülke genelini temsil edecek şekilde 10 okulda yaptığımız bu çalışmada son sınıf öğrencilerimizin mesleki farkındalık düzeylerinin iyi olduğunu söyleyebiliriz. Ancak okullara bireysel olarak bakıldığında, bazı okullardaki mesleki farkındalık düzeylerinin orta seviyede olduğu görülmektedir.

Bu okullarda mesleki farkındalık düzeylerinin artırılmasına yönelik olarak seminerler, söyleşiler gibi faaliyetlerin yapılmasının faydalı olacağını düşünmekteyiz. İleriye yönelik olarak böyle bir çalışmanın daha geniş kapsamlı olarak yukarıda belirttiğimiz limitasyonlar da göz önüne alınarak yapılabileceğini düşünmekteyiz.

Destekleyen Kuruluş: Destek alınan kuruluş bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması: Yok.

Etik Onay: Çalışmaya, Pamukkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 05-12-2017 tarih ve 16 sayılı kurul toplantısında (Sayı: 60116787-020/81499) etik onay verildi.

Aydınlatılmış Onam: Çalışmada aydınlatılmış onam formu katılımcılara okunarak imza alındı.

Açıklamalar: Yazı özet ve/veya bildiri şeklinde daha önce sunulmadı.

KAYNAKLAR

1. Kuzgun Y, Deryakulu D. Eğitimde bireysel farklılıklar. 2. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım; 2006.
2. Sarıkaya T, Khorshid L. Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. J Turk Educ Sci. 2009;7(2):393-423.
3. Turhal E, Kıcıroğlu B, Ocaoğlu N, Karayığit D. Meslek yüksekokulu öğrencilerinde program tercihlerinde bireysel

- farkındalık düzeyleri. Ulusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu, 21-22 Ekim 2010, Düzce.
4. Lindquouist I, Engardt M, Garnham L, Poland F, Richardson B. Physiotherapy students' professional identity on edge of working life. Med Teach. 2006;28(3):270-6.
5. Kunduracılar Z, Akbaş E, Büyükuysal Ç, Biçki D, Erdam EU. Assessment of job awareness in Department of Physical Therapy and Rehabilitation students. J High Educ Sci. 2012;2(3):186-92.
6. World Confederation for physical therapy (WCPT). Policy statement: Description of physical therapy. (WCPT, London, UK, 2017). Erişim adresi: <http://www.wcpt.org/policy/ps-descriptionPT>. Erişim tarihi: 22 Ağustos 2018.
7. Türkiye Fizyoterapistler Derneği. Erişim adresi: <http://www.fizyoterapistler.org/tfd/index.php/en/>. Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2018.
8. Ozdincler AR, Tarakci E, Aslan Y. Investigation of professional awareness of students in Physiotherapy and Rehabilitation Division. HSP. 2015;2(2):217-22.
9. Taşvuran Horata E, Erel S. Evaluation of professional awareness in physiotherapy and rehabilitation students of Afyon Kocatepe University. SHS Web of Conferences 37. 2017;01062:1-6.
10. Gündüz M. Meslek ve ahlâk: Öğretmenlik mesleğinin ahlâkı olabilir mi? Eurasian J Educ Res. 2005;21:138-45.
11. Öhman A, Solomon P, Finch E. Career choice and professional preferences in a group of Canadian Physiotherapy Students. Adv Physiother. 2002;4:16-22.
12. Sümbüloğlu K, Sümbüloğlu V. Biyoistatistik. 17. baskı. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi; 2016.
13. Ada EN, Karabekmez S, Alp H, Pehlevan Z. Beden eğitimi öğretmen adaylarının okudukları bölüme ilişkin aidiyet duygusunun farklı değişkenlere göre incelenmesi. Türkiye Klinikleri J Sports Sci. 2016;8(2):57-65.
14. Çiftçi GE, Bülbül SF, Bayar Muluk N, Çamur Duyan G, Yılmaz A. Factors in selecting a university and career among students studying in the Faculty of Health Sciences (Kirikkale University). J Kartal TR. 2011;22(3):151-60.
15. Gotlib J, Białoszewski D, Opavsky J, Garrod R, Fuertes NE, Gallardo LP, et al. Attitudes of European physiotherapy students towards their chosen career in the context of different educational systems and legal regulations pertaining to the practice of physiotherapy: implications for university curricula. Physiotherapy. 2012;98:76-85.